

TV65b-Ambuda-Usman

U = Usman, MA = Musa Adam, I = Owens, H = Hamid Idris

<I> ismak mine

<U> usmaan malam usmaan,

<I> wuldoon ween (0:17)

<U> hineen fi ambuud'a bas, kubur kula hineen bas,

<I> inta arabi sei

<U> aha arabi,

<I> arabi nafar yatu

<U> dawuudi,

<I> ammak haw abuuk kuluhum arab

<U> ammi haw abuyi cat arab, (0:32)

<I> nafar yatu

<U> abuyi daawdi, haw ammi xaderiye, haa

<I> bala al luqa al arabiya

<U> balaa al luqqa l arabiya, a?a ana luqud al arabiya al wahade di bas, gede luqa, ammi kula arabiye haw abuyi kula arabi, naam,

<A> kalaamak ta?arfa

<U> sahi, kuwais, kalaam al ba?arfa da, kula ba?arfa da xafiif, gargajiyya ba?arfa da ille hana al arab da bas, (1:02)

<MA> šabaa šunu šaba šunu,

<U> šabaa al hawsa, wa l borno,

<I> keef alallam kalaam borno

<U> naam, ha kalaam borno da ille hije maa aj jamaa ke bas mandiri, walaa hu walaa al hawsa wahit kula ma gareeta, ha giraaya da ma gareeta wahid kula (1:24)

<I> fi makaranta

<U> aha ma gareeth, gəraa fi s sangaa kula, sangaaya hiil al mahammadiya, aha, aha

<MA> gareet

<U> hassa kula gaayid foogha hi bas, gareet fi l hille hine bas, aha (1:44)

<I> hajjár

<U> naam

<MA> hajjár

<U> hajjár inšalla,¹ hajjar, aʔa hajjár al mahajar da, awwal amma laakin da, hassa da gaayid fi l beet, amma al maajir kula fi agəlf, kan alla araada, iza ma araada, gaayit hineen bas, (2:06)

<I> laakin lissa ma hajjár

<U> hassa da,

<MA> gabuļ hajjár sei

<U> gabuļ hajjár, haw dugut kula gaayid be sangaaytí, bikaan hajjár fooga, kula gaayid hineen bas, gaayid hineen bas maajere kula naruq ka haw náji madiri, as sangaaya di ille sana waade bas baggeet, haw attawaffa lei walad kan jiit al beet kan ma gabbál

<I> mine mudarris fi s sangaaya

<U> hineen, dugut da fi l hille di mudarris maafi, mudarris maafi ille nemši le, gide haadi nidarris fookha,

<I> ween

<U> gide, gariib dawa hineen foog darb zabarma da, ha hi bas nemši nadarrisu foogha (2:50)

<I> hiil arab

<U> hiil arab, aha, hiil arab, hi bas an nadarrisu foogha,

<I> keef tusowwu, intu timšu jamii

<U> hassa fi zamaan al xidime da, nimšu fi d doora, dugó kura tineen, haw kura waahit, yawwa, amma zamaan bala xidime kan, hassa da faqara mafi ille ana waadi bas, amma daʔiman bamši, aha

<I> intu kam (3:20)

<U> fi s sangaaya qaadi da, hineen da ana waadí bas, aha hineen da ana waadí bas gaayid fi l beet, haw gaayid begəri, ha hassa da gaayid fi l beet bas, naam,

<I> keef tadurus

¹ Note the slightly different use of inšalla here, in sense of *al-ḥamdu lillaah* or *maa šaa allaah*.

<MA> tig€er keef

<U> bagəri waadí da, baktub haw benši fi bikaant al hille d'iike, yam benši kan qaadi kan jamaa?a fi, aha (3:45)

<MA> tišiif loohat wa tirud

<U> aha bašiif loof haw barut, aha

<MA> be maajəriinak

<U> mahajiriiní fi, humma tineen²

<I> gaadiin hine fi l hille

<U> gaadiin hineen bas hasa kula maayí,

<I> humma maak

<U> ma?ayí aha, yó waahid axuyí, amna waade abuuna wahdi, wahid axuyí wal xaaltí, aha, a?abi, hu axuyí wal xaaltí da, hu kula xəderí, yawa, min, nafərid amna, abuuna haw amna cattəm wahid, yowa doola xideer, wa hu axuyí da, kan daawudi, haw kan min amna kan xadeerí (4:35)

<I> tahajjuru jamii

<U> kan gammeet xaarij hejira sei, aha baxarij behum,

<I> ween timšu

<U> hasa, dugut ke da, dugut ke da ille gaadiin yoom kan gammeena al manša kan na?arif bikaan nigabbil fooga amma hasa ke da, ma bagdar ke bahaqqiq banši le l bikaan al kaza le kaza , a?a, ahaa?a ašaan al simiit minəm dool da humma zaatəm humma kula, tawa kulluna, gaaydiin jamí, ho humma bisaayaro jaay haw jaay, towa gaaydiin fi mangono amma hasa mášo baama, haw waadiin minhum mášo d'iike dambuua, yimkin igoodu qaadi, kan gaado qaadi, xalaas yoom ana kan talabt al maajər da kan baama, aw kan ad dambuua kula kan basaafir fi bikaanhum humma bas, yawwa, da d'alaabí haw iza ma gaado , xalaas, bikaan humma ke al gabbalo fooga da, kan gabbalo fooga da benši leehum humma bas, ha le sábab da bas gul leek mafi haqiiqa ke, bikaan dugut ke bas baguul leek fi l bikaan al kaza bemši leya da (5:51)

<I> xidimitku šunu

<U> fi l hille hineen da, ha hasa da ana gaayit xidimtı ille al giraa bas,

<HA> al hille catt ke

<MA> xidimitku katiire ke tixadamu

² I. e. U is himself a student of the Quran with his teacher, and at the same time has his own students.

<U> katiire ke, hi al xidime di ille al hiraata, haw al buriye , da bas, (6:15)

<I> tisraho be l bagar

<U> bágar fi, bágar fi, haw qánam kula fi,

<I> fi waqt al hirata ma taharit (6:28)

<U> báharit, baharit,

<I> inta kula tisra be bagar

<U> aʔaʔ ma, leí bágar ana, gaayid ke bas ma leí bágar, aha ille gaayid kaarəb gəraaytí, haw kan al hiraata jaat baharit, haw kan al firkiye jaat kula baxadim, aha, (6:47)

<I> keef an naas hine behertu

<U> hiraatitum, dúxun da bas, aha, katiir ke da dúxun, haw baʔad ad dúxun, ad dúra ad dugut aləl jaat fi l gooz, al biteerbuuha fi l gooz di, hidi kula naas waadiin biteerbuuha fi, hiʔ, haw al libiya , al kolci kan hineen maaəm maaəm mindamiin fooga, aha aʂaan al kolci da humma ma bidooru xəd€mta, ille ad dúxun, wa hi ađ dúra hiil al gooz di, haw al libiya xalaas, aʂ ʂai at taʔaata da bas (7:29)

<I> tilgo akil le sana kaamila

<U> yó, ákil hana sana kaamila, naam, aʔ, naharta dugó taʔarfa gariib da fi as siniin deel da, lága mafi sei, gariib da laga mafi, al aam al aam da aj jamaa da bilheen xadamo, amma mafi lága, haa,

<I> ʂunu tusowwu

<MA> kan al laga maafi an naas bisawwu keef, (8:00)

<U> al lága mafi da, hana an naas al axəriin da naadum ma biyerfa, amma ana zaatí da kula, al aam kula, be magadi gaayit sangaa da kula ana kula xəsər, ʂúqul , nayra dúbu wahid haw miteen kula xasirta, amma ʂuqulí buhú wahid bas al ligiita da, haw, min al libiya ʂuqulí talat timdath, yawa, haw baad da kan xalaas, inna allaa baʂiirun bi l ibad ʂuqul ille, dada ille al balгаа fi diin kan aayiʂ fiya, gade ʂúqul aaxər mafi, ʂúqul xidime gede baxadimha maafi, haw hana an naas al axəriin kan mine kula biyeerif biyeerif xidimta hu bas aa, aha ,(8:47)

<I> haw naas bugoodu fi l hille

<MA> bihertu haw biju

<U> bihertu haw búju aha, gaydiin fi l hille bas binʂu bihertu, haw bíju, misaal saa aʂara wahid haw aʂara tineen, bíju , bíju, xalaas anjammo ke baadeen ađ dúhur kula kan bərajjo, bərjo naʔam, (9:08)

<I> bala am bud'a ween gaʔad

<U> aʔa balaa ambuud'a da, gaʔad fi gadúram, aha, gadúram tiraab konduga,

<MA> baʔiide min hine (9:28)

<U> aa baʔiide, min malaarí gaade ke, aha,

<I> keef mašeet

<U> mašeet, mašeet wahadí, ille ana haw talamiizí, ana haw be mahajiriiní bas, aha, aha mašeet mahaajarí, aha

<I> d'awwal qaadi (9:52)

<U> ma d'awwál, ma d'awwál da al bikaan ma bígi lei, bígi lei mi hilu, aha, bígi mi hílu, al bikaan al, naam şahí, al mi hílu fiya da, mašeet ligiit hinna, biyuut hinna arəḅaa, wa indəin digilaaba kula mabiniyaat, haw fian faqara taḷaata, faqara taḷaata bas gaadinn, wa al faqara at talaata dool da, zamaan aniina hineen fi sangayinna hineen da, faqara, išəriin, kula fi beet wahid kula gaado, yawa, xamsa fi beet waid kula gaado, ana mašeet, humma at taḷaata haw behum humma bigiina arəbaa sei, ana fookəm wahid da mi bigiina arəḅaa,(10:39)

<MA> mm

<U> gaalo nabini beet jadiith, ana gul hinna deela da kan jo gade faqara gade ašara kula bigeʔʔidanhum, gaal aʔa nábinu beet jadiid, ayy maa wahid kula igood wahada, ha ana gul ašai, al kuure, ma kan hassa kula ma bukuun, xalaas ma alkallám leəm ke mašeet, gad'eet šeder maʔaaəm kula, ha xalaas ana gul, bastari³ minhum, kula wahid

<I> kul waahid igoot fi beet (11:08)

<U> kula wahid kula ahid inaam fi igoot inaam fi beet, (11:08)

<I> ??

<U> wai jadiid gaal kula ahid kula igoot wahada, ana gul aʔa dada da, ma, bikuun, al ixwaan kan allammo cattuhum wahid, haw zamaan kula ana šift an naas ašara wa išəriin kula gaado fi beet wahid kan kabiir da, ha da bas šifta ke, ašše ana gul, humma doola ma bigeʔʔiduuni xalaas xalaas asiir minnuhum, sir kan mašeet le meiramrí, ha fi meramri di kan, waladí wahid al watiir kátaláta kan gade ana kula ma gidír gaʔáth,⁴

<HA> maajiriinak sei(11:44)

<U> aha

<HA> yooo

<U> dada rajeet jiith, meeramri kula taʔrfha ankuun fi konduga , fi tiraab konduga yawa (11:50)

<H> ha ana gul ke,

³ < *istarāh, here “take leave of”.

⁴ As an alternative to *gidír bagood*.

<U> naam

<H> inta hineen gul be faqiirak waahid tímiš leya le d dars walla ma ke,

<U> naam

<H> kan dugut naadum mašaa leya le l hille, (11:57)

<U> aha

<H> mahaajiri da,

<U> aha

<H> wa budoor binši faqiir leum bidoor maaši bigəri fooga

<U> naam

<H> awal ke binši le l faqiir buguul leya ana mahaajiri badoor bají bagiri foogak,

<U> naam (12:07)

<H> taaxud minna al izín kan gaal leek taal dugó tímiš walla,

<U> naam

<H> walla ille xalaas ille gaayit ?an simiit beya tuktub looak bas tugumm tímiš leey (12:14)

<H> zeen, taarfa an naas da humma ahawaal sai, an naas ahawaal naadim kan ma a?zanta mašeet lea ma bigarrik, haw naadum wahid kan ma azanta mašeet kula farhaan beek,

<H> sahi

<U> yawa, ha dada, hu dugut sa sayit an nenši leya da zamaan hu zaata kula, bigiri foog abuyí hineen bas, yawa?, ha dugó, hu kula ar rafó yam rafó kan, xalaas gaayid bidarris, ha gaayid bidarris kan, dada ana kula, benši lehum (12:46)

<H> ha astazanta a, mašeet axad minna izín dugo mašeet walla dada yam irifta faqiir abuuk dada mašeet leya

<U> wai, astazanta

<H> yo, mašeet šil mina izín, gul leya badoor

<U> [Y] aha

<H> [Y] bají bagiri foogak

<U> ašaan al ízin da,

<H> mm

<U> axatta minna da, dowwar min izin da tawa nadoor najiibú le l hille di,

<H> yó (13:03)

<U> yawaa, cat alkallamna fooga, ha dugó nyam huda ma kan kan xalaas, benši leehum qaadi kan qaadi kula kan gariib amiš lei,

<H> yoo

<U> dada banši lehum qaadi aha

<I> tašiif maqad al qaadi be hine keef

<U> hana al baadiya haw be l birni, sahi, al baadiya di kan keef kula hi sei muřra, haalaatha šiya sei, al birni zaata kula, kan ma indak, duxuul, maqadak gaasi, amma hineen da, kan mi ad diin al wahid haw mi hiraata da gade daxuul mafi tara, duxuul mafi, kan naadum ma inda sɛnaa da daxul fiya fi l baadiya da (13:58)

<MA> wai kula inta indak ke min atineen ke min al baadiya hineen ke, min ambuud'a hineen haw be yerwa daaxil da, indak axeer leek yatuu

<U> al hassa ke da, taarfa ana wuldooni kula hineen, dugó aḅuyí attawaffa kula xallaani hineen, yawa yam attawaffa xallaani hineen, dugut al masjid da kula, al bulaama, kallafni fooga ana bas başalli fiya, aš šai, ke bas al qádar al ke al buwaddiini hejira da, hu allaa haadi bielima ana ye ma baalma an naadum al gade kula ma bialama, amma balaa hujja ke, axarim min al hille di ma baxarim, aha (14:37)

<H> tihissaha hilwe ya,

<U> naam

<H> dugut ooreena bekoon, al hille hineen inta ma t tidoor xaruuma,

<U> aa

<H> ha tišiif al hille hineen áhila walla, maiduguri daaxil áhela (14:48)

<U> maiduguri ahala kula,

<H> ha

<U> kan maiduguri ahala kula al hille di xalaas di bígat waláfa sai, maiduguri di bemši lea báji amma laakin guʔaat ke da ma bukuun leii

<H> finšaan xidimtak hineen kitirat bigiit imaam,

<U> yawwa

<H> hana al hille walla, walla finšaan

<U> [Y] haw bas (15:06)

<H> [Y] hi ke hiluwe leek (15:06)

<U> aʔa finšaan dugut humma zaatəm dassooni, dassooni imaam haw astaree minəm ke, amši agoot hejira da,

<H> ma bukuun

<U> haw gade kula minəm ma bangad'í da, ma bijuus

<I> tuwadda le təraab yatu (15:50)

<U> al kalaam al arab aš saafi da dugut, kalaam al arab da al hineen, al hassa nalkallam beya da walla, kalaam al arab al muhaqqaq, taʔarif kalaamna ha an najeriya sei

<H> kalaam hana al galgaliya da

<U> yó zeen, sahi, aa al galgaliya di hineen kula catta arab sei, catta arab sai hineen kula, (16:17)

<MA> inta ke tiwadda le yatú kan gaal leek bidoor bilallam la kalaam hana arabi saafi da tawadda ween, təjiiba le ambuud'a hineen walla tiwadda le maiduguri walla gamboru, walla banki walla ween, arabiye inta al rađiyaan beha ke da (16:31)

<U> al arabiye al an rađiyaan beha, zeen, ha al arabiye ar rađiyaan beha di kan, al mahal ke kan inta ma rux fooga da, šai ke ma t taʔarfa sai, ašaan,

<MA> ween axeer

<U> tiraab gade fi najeriya da, dada ille al hassa alkallamtú da, hu bas, hu bas, al araba katiir, gambaru, walla, d'iike, tiraab al balge, haw banki, da bas naas ajeeree, ha da bas, araba katiir, al arāb heela kula ille ke bas, tiraab al banki, haw, le l balge ke da xalaas, da bas, (17:38)

<H> dada le katarathum sei

<U> katarathum ke da

<H> ke hu biguul leek an naadum ke aloom naadum ja nizíl gaal leek badoor balʔallam kalaam al aʔrab, al galgaliye,

<U> aa

<H> gaal bafattiš lei bikaan zeen balʔallam fooga da inta ke fi šoortak ke di tiwadda ween, tuhud'd'a hineen fi tiraabku hana ambuud'a hineen walla, tišiilha tiwadda le mongono walla tiwadda le l balge, walla tuwadda ween, inta ke fi šoofak ke weenú fihum kalaama ágwa, naajid kalaamhum naajid galgaliya naajid da(18:05)

<U> sahi, ha ma da bas, gul leek ke aš šai ke kan ma rux fiya da naadum

<H> ma tiʔarfa

<U>, ma taʔarif haala sei, dugut sartiina hineen kula dawa gaayid fi tiraab ambuud'a, gaaid fi tiraab ambuud'a, kula al hille al maani šayfinha kula fi sei, al ma ruq leha da ma baʔarifha sei, yawa ha al hille al ma ruq laa lubbaha baʔarfa a,

<H> yawa

<U> yawa ha lubbaha ma baʔarfa da, al galgaliya di kan, al hineen, kula catta waahith, amma al hajira da sai ma mašeet leya šifta da ma baʔarfa sei, kan naadim ja da, kan gaal bidoor da naʔallima hineen bas, wai (18:50)

<I> fi l beet tilkallmu ay luqqa

<U> naam, fi l beet nilkallam be ayy luqqa, yó ambeenadna da be luqqa al galgaliya bas, al aṛab bas

<I> kan mašeetu le s suug

<U> kan mašeena le s suuk kula, an naadum an nenši leya da, kan luqquta aaxir, naadim bilkallam leya foog luqquta kan birnaay be boṛno, aw kan hawsaay be hawsa, wa kan aṛabi kan nalkallam leya be l luqqa al arabiya, bas (19:23)

<MA> ha dugut kula kan naadim inta ma t tiʔerfa

<U> haa

<MA> šabá ana ke jiit laageetak da

<U> haa

<MA> haw tidoor tilkallam lei da,

<U> naam

<MA> ma tierif luqutí da tilkallam lei šunu min kalaam, tibda lei be šunu min kalaam (19:33)

<U> aa babda leek be l arabiya bas, kan fu ambuud'a kan hajira kula,

<MA> tilkallam kalaam al arab

<U> aha

<MA> ana da sei kan šiftini tišiifni nyamiraay

<U> kwees, kula an naadum ke kan inta daayir tisallima da, taguul leya as salaama aleekum bas, amma taguul la kalaam axar da, an naadum ma tilaarafo da, kan sallamta be l aṛabiya haw salaamak ma axada be l aṛabiya kan axada be luqqa

<MA> aaxəre

<U> aaxəre, xalaas inta kula luqutak kan taarifha kan tarudda leya be luqquta, kan ma taarifha kan tagiif foog luqqutak al wahade di bas (20:08)

<A> ha kan sallam leya haw sawwa leek ke , rafa leek ida bas da

<U> ha ma xalaas inta kula tarfa iidak bas,

<A> haw inta tidoor tisʔala da, inta tidoor tisʔala da

<U> kan tidoor tisʔala da, kan tisʔala kula tijaawəba be oʔobiyya, haw kan jaabta be al orabiya, kan alkallam leek arabiya xalaas jaab leek luqa axəra kula, kan taarif luqquta, tijaawəb be luqquta,

<A> mhm

<U> kan taariffa arifha kan xalaas tistari (20:31)

<MA> inta miyaaxid a

<U> aʔa mina qaadi

<MA> ha mahajiriinak kan gaadiin ambeenatəm da,

<U> mm

<MA> humma cattuhum arab,

<U> aha

<MA> kan gaʔadiin bijulsu da bijulsu be šunu min luqa

<U> be l arabiya bas,

<MA> ma burd'unu

<U> ma burd'unu, be l arabiya bas, aha, be l arabiya bas (20:51)

<H> inta

<U> naam

<H> fi hillitku di,

<U> aha

<H> ana saʔalt al bulaama da gal leya al gabaayil al kubaar da hinna al aʔaalʔe,

<U> aah

<H> haw ulaad qaanim, da hasab al hu gaala, deela bas sai walla gide kula intu tišiif gede kula qabaayil fi

<U> gabaayil da gide bifuuthan hinna deel da maafi,

<H> maafi sei

<U> aha maafi (21:10)

<H> inta gul, inta walla min wulaad qaanim walla min al aṣaalʔe, inta gul min wulaad muusa sei

<U> am dawuuth

<H> am dawuud katiiriin hine

<U> aʔa mafi

<H> yóo, ile inta bas, beetku da bas amdawuud,

<U> al gade da, amdawuud da, kan fi kula , naas fi l hille di, catt kula naas xamsa kula mafi,

<H> am dawuud doola

<U> mafi, ha taarif ana, ana kula abuyí da, ja hu kula fi s sangaa bas (21:40)

<H> yo ja le s sangá

<U> aha, aha zaata ja fi s sangaaya dugó walatəm hineen axaayaanna waadiin saafaro, le l balge, haw hu kan ma saafar, xalaas, gáʔad hineen,

<I> indak ahal qaadi fi l balge

<U> aha, naasna waadiin fi l balge

<MA> fi yaat hille

<U> al hille ya, beširí,

<MA> yo bešerí (22:03)

<U> aha beširi

<H> beširi di hille hiil šarafa sei,

<U> aʔa, maaha hiil šarafa, maaha hiil šarafa, aha

<MA> inta saʔinna kula našaq a be l bagar

<U> ana mi indí bagara kula,

<MA> ma našaq maahum

<U> haw ma našaq maʔahum, aʔa ma našaq

<MA> kula le d door ke ma mašeet ziyaara (22:22)

<U> aa ziyaara le d door ke,

<MA> mm

<U> le d door ke da ziyaara kula ille, yoom wahid haw doora ke bas, fi d door da, be axawaalí fi mašeet lehum, aha (22:37)

<H> axawaalak naas al hille hineen sei

<U> aʔa mi naas al hille hineen,

<H> yoo

<U> naas hine mallis

<H> yeen

<U> mallis

<H> hu kula fi tiraab hana ambuud'a hineen bas a,

<U> fi tiraab ambuud'a amma hi mi fi tiraab konduga,

<H> yo fi tiraab hana maiduguri metropolitan (22:52)

<U> aha

<H> sahi

<MA> kan šaba be bittak,

<U> aha

<MA> haw jook naas tineen,

<U> naam

<MA> waahid, arabi, min aḅú arabi, juduuda cat árab, (23:05)

<U> aha

<MA> laakin , ma, ma biyaarif kalaam al árab,

<U> naam

<MA> hu aṛabi min aṃṃa le abú, ya juduuda cat arab ma biʔarf kalaam al aṛab,

<U> aa

<MA> haw wahid, kamaan rad'd'aani, (23:19)

<U> aa

<MA> min aṃṃa le abú, juduuda cat rad'd'aana, laakin biyeerif kalaam al aṛab,

<U> naam

<MA> haw jook gaalo bidooru bittak, humma at tineen cat jook bidooru bittak da,

<U> sahi

<MA> min at tineen da tad'ha le yatú (23:29)

<U> yó, min at tineen, zeen, band'iha le l aṛabi bas,

<I> maala

<U> naam, maafi šai, saakit ašaan, hu zaata an naadum ke kan gaaid maa abbahaata ke da, biyaaba, luqqutha haw bišiil luqqa axir da maafi, kan waddó hajira kan alwaalafa taseyí, yowa, ašaan hu al aṛabi da, kan hu hu, al luqqa, xallaaha bilkallam be luqqa axəra kula, kan maa naasa kula humma ke, ma bikurbuuha foog foog guʔaathum humma al aarfinna bas, yawa, amma an naadum ille luqquta, wahatha be luqqutku šikšik da, hadár le biyeerif, haal, hiil maqadku haw intu teerif haala da, taʔaxxuru

<I> šukran

<U> ma šaa laah